

S V O B O D N I

KAKO JE TEOLOGIJA TELESA SPREMENILA MOJE ŽIVLJENJE

M A T T H E W ■ P I N T O

I N T R O D U C T I O N B Y C H R I S T O P H E R W E S T

ŽIVETI SAMO NAPOL

Katrina J. Zeno

Svet bi bil divji, celo nevaren kraj za življenje, če ne bi razumeli, čemu služijo stvari. Toaletni papir bi mogoče hotela uporabiti za izdelavo obleke ali pa bencin za kuhanje krompirja ali mehke kolačke za gradnjo mostu. Če bi se to zgodilo, bi naredili družbi veliko uslugo, če bi poklicali policijo, da me spravijo na varno. Vendar ni treba še seči po telefonu.

Veliko let o pomenu in smislu telesa sploh nisem razmišljala. Oziroma o tem, čemu služi telo, tako kot je. Seveda, razumela sem, da ga lahko uporabljam za opravljanje zahtevnih nalog – kot je pri svojih trinajstih prekolesariti več kot 40 kilometrov dolgo dirko v dobrodelne namene ali maturirati kot najboljša v razredu. Oba dosežka sta zahtevala ogromne količine fizičnega napora in samodiscipline.

Tukaj se je moje razumevanje ustavilo. Nikoli nisem pomislila, da bi moje telo lahko imelo duhoven ali celo teološki pomen. To je bila domena duše. Navsezadnje je Jezus prišel, da bi odrešil duše, ne pa telesa (vsaj tako sem mislila). Ko sem grešila, je bila prizadeta moja duša – lahko bi rekli, da je bila umazana. V nebesih naj bi moja duša gledala Boga iz obličja v obličje. Medtem pa je moje telo navadna lupina, ki daje primeren okvir duši, dokler ne bo ta ob smrti dokončno osvobodjena. Aleluja! Telo bom odvrгла kot kačjo kožo in bom končno svobodna!

Nevede sem bila skrita platonistka. Platon je učil, da je duša prava narava osebe in da je telo samo njena slučajnost.

Telo naj bi bilo dejansko nekakšna ječa duše. Zato naj bi bila človeška popolnost v tem, da se duša osvobodi in tako obstaja v čistem duhovnem stanju. Da, res sem bila čisto-krvna platonistka. Moje trpljenje pa je vse to spremenilo.

Rada si mislim, da sem imela skoraj popolno otroštvo (če kaj takega sploh obstaja). Odraščala sem v prelepem San Diegu v čudovitem krščanskem domu. Srečno sem preplavala, predeskala na vodi in preplesala svoja osnovnošolska in srednješolska leta. Eno leto po končani maturi sem se poročila s svojo srednješolsko ljubeznijo; deset let pozneje pa je bilo moje življenje po neuspelem zakonu raztreščeno na koščke.

Kako se je kaj takega moglo zgoditi? Molila sem, Boga sem imela rada, z najboljšimi ocenami sem diplomirala iz teologije na Frančiškanski univerzi v Steubenvillu. Ali to niso zagotovila za uspešen zakon? Iz vsega tega je kupal moj platonizem. Napačno sem predpostavljala, da duhovna razsežnost lahko ukani vse ostalo. Mislila sem, da čustvene rane, ki jih hrani naše telo, lahko z dovolj molitve in dobrimi nameni minimaliziramo ali vsaj spravimo na stranski tir. Nezavedno sem s tem še bolj povečevala ločitev med duhom in telesom, namesto da bi delovala v smeri večje celovitosti in skladnosti med njima, in to je imelo boleče posledice.

Na lepem sem se znašla tam, kjer nisem nikoli hotela pristati: bila sem zaposlena mati samohranilka in s sinom sem živela v Ohiju v mestu Steubenville. Za nekoga, ki mu veliko pomeni cerkveni zakon, velika družina, skrb za otroke in dom ter sandieško sonce, je bil to grenak zalogaj. Vse, na čemer je slonela moja identiteta, je v hipu izpuhtelo. Kdo sem? Kam gre moje življenje? Ali sem sploh kaj vredna, če ne živim kot pobožna katoliška žena, ki sprejema in vzgaja gručo otrok, kakor opisuje Psalm 127?

Potem pa teologija telesa. To je bilo leta 1990 – deset let, preden je v Združenih državah postala splošno znana.

Pravzaprav sem do nje prišla po čisto drugi poti – prek drugih papeževih zapisov o ženskah.

Ženski genij

Mogoče se kje v kupih mojih duhovnih dnevnikov skriva zapis o tem, kako sem naletela na okrožnico *Mulieris dignitatem* (O dostojanstvu žene), vendar ni dostopen mojemu pomanjkljivemu spominskemu sistemu za obnavljanje podatkov (kar je pogosto poklicno tveganje za ženske čez štirideset). Kakor koli, papeževo pronicljivo apostolsko pismo ženskam sem kar pogoltnila, in to ne enkrat ali dvakrat, pač pa večkrat. Prvič sem se srečala z jezikom, ki govori o »poročnem pomenu telesa«, duhovnem materinstvu in podarjanju sebe kot dar za drugega. Moje telo ni bilo nič več zgolj funkcionalno uporabno orodje, ampak je postalo sestavni del moje ženske identitete.

Posebej sem še spoznala, da lahko iz sebe naredim dar za drugega prav *kot* ženska in da na to kaže že moja telesna zasnova: samo ženske imamo v sebi prazen prostor. Ženske so ustvarjene, da bi sprejemale, da bi podarjale življenje. Ženska daje dar same sebe, zato da drugi lahko prejme dar samega sebe – namreč prav dar svojega življenja. In tega ne delamo na nek abstrakten način, temveč natanko po daru našega ženskega telesa. V božjem dobro premišljenem načrtu je žensko fizično telo znamenje duhovne resničnosti, in sicer da je *vsaka* ženska poklicana k materinstvu.

Veliko žensk je blagoslovljenih z biološkim materinstvom, prav vse pa so poklicane k duhovnemu materinstvu, k temu, da negujejo čustveno, moralno, kulturno in duhovno življenje drugih. Ta enkratna ženska sposobnost narediti iz sebe dar je tisto, kar Janez Pavel II. imenuje »ženski genij«.

Do tistega trenutka nisem nikoli pomislila na to, da bi ženske imele »ženski genij«. Nasprotno, nevede sem nasedla

laži, da so moški in ženske v osnovi enaki, z izjemo nekaj različnih bioloških trikov. Sedaj pa Janez Pavel II. drzno trdi, da sta telesi moškega in ženske bistveno različni, ker je to povezano z načinom, kako se bistveno razlikuje dar samega sebe, ki ga naredita moški ali ženska. Nenadoma moje telo ni več čakalo v zakulisju kot pomožni igralec; stopilo je v središče odra in postalo glavni junak!

Ko sem se potopila v jezik in pojme okrožnice *O dostojanstvu žene*, so se mi široko odprla vrata teologije telesa. Po svojem duhovnem materinstvu sem praktično že živela poročni pomen telesa, ko sem naletela in se poglobila v 129 govorov, ki jih je Janez Pavel II. imel med letoma 1979 in 1984. Seveda je bil jezik težak, seveda se mi nekatere stvari niso zdele logične (ob nekaterih filozofskih izrazih si še vedno razbijam glavo), vendar sem papežev neverjeten pogled na človeško osebo in trinitarično občestvo kar posrkala. Skratka, Janez Pavel II. je spremenil mojo predstavo o Sveti Trojici kot starcu na nebu, mladeniču in golobu v predstavo o občestvu ljubezni, ki podarja sebe.

Tako kot gledaš na Boga, gledaš na svet

Moj nov pogled je spremenil vse. In s tem res mislim vse. Zakaj? Ker naša predstava o Bogu določa tudi, kako razumemo same sebe. Sveto pismo že od začetka razodeva, da smo ustvarjeni po božji podobi: »Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril, moškega in žensko je ustvaril« (1 Mz 1,27). Naše pojmovanje Boga torej neposredno vpliva na pojmovanje samih sebe.

Na primer, če je Bog starec na oblaku, ki ga naše vsakdanje življenje ne zanima kaj dosti in se vanj ne vtika, kaj to pove o meni? Da sem ustvarjen, da živim brezbrizno in nepovezan z drugimi in svetom okrog mene ter se nekako prerinem skozi življenje. Če pa je Bog občestvo podarjajo-

če se ljubezni, pomeni, da sem tudi sam ustvarjen, da bi živel v občestvu podarjajoče se ljubezni – naj bom samski, poročen, ločen, dojenček, star štirideset ali pa sto let!

Lahko bi se na dolgo in široko razgovorila o tej čudoviti skrivnosti Svete Trojice (oziroma vsaj poskušala), vendar naj se vrnem tja, kjer sem začela: k telesu. Kateheze Janeza Pavla II. imajo podnaslov »teologija telesa«. Zakaj? Zakaj ne »teologija duše«? Če bi jih podajala jaz – kar na srečo nisem –, bi se osredotočila na to, da je naša duša ustvarjena po božji podobi, na Boga kot duha in posledično, kako je naš duhovni del najtesneje podoben Bogu. Sliši se krasno, kajne?

Vendar je samo napol res. Sveto pismo nam že na začetku pravi, da smo kot človeške osebe ustvarjeni po božji podobi tako, da smo obenem telo in duh (prim. 1 Mz 2, kjer je Adam ustvarjen iz prsti zemlje in božjega diha; »dih« v hebrejščini pomeni tudi »duh«). Ni samo moj duh božja podoba, ampak tudi moje telo. Ali prav slišim? Kako radikalno nova misel zame! Moje telo, moje žensko telo je podoba Boga? Da, in ravno zaradi tega, ker je ustvarjeno, da iz sebe naredi dar. Sveta Trojica je podarjajoča se ljubezen: Oče in Sin se izlivata v dar drug drugemu in ta dar ljubezni med njima je tretja oseba, ki *je* Sveti Duh. Moje žensko telo je podoba Boga natančno takrat, ko se izlivam kot dar za druge. Edini način, kako lahko sebe podarim drugim, je po telesu in ne ločeno od njega – ker vsa človeška dejanja, tudi tista, ki imajo duhovno razsežnost, naredimo prek telesa.

To me je izstrelilo v korenito spremembo razumevanja telesa, *mojega* telesa. Edini način, kako sem lahko podoba Boga, je po mojem telesu in ne ločeno od njega. Jezus ni prišel odrešit duš. Prišel je odrešit *osebe* in to pomeni, da moje odrešenje ne bo popolno, dokler se duša *in* telo znova v polnosti ne združita v nebesih, kjer bosta zedinjena s Sveto Trojico. Ali spet prav slišim? Hočete reči, da se

svojega telesa ne bom znebila? Nasprotno – moje žensko telo bo z menoj ostalo skozi vso večnost.

Še dobro, da mi Bog vseh teh spoznanj ni navrgel naenkrat, temveč so prihajala v obvladljivih »paketih« v pet ali šestletnem obdobju. Končni (in trajni) rezultat je, da so popolnoma spremenila moje razumevanje telesa, mojega telesa. Telo ni kazen ali zapor, temveč dar – in je tudi način, kako lahko iz sebe naredim dar za Boga in za druge. Ko ljudje vidijo moje telo, ne bi smeli videti samo mene, ampak bi morali videti tudi Boga.

Če bi nocoj na vaš vrt pristali vesoljci in bi vam rekli: »Slišali smo, da obstaja Bog. Kakšen je Bog?« In vi bi rekli: »Nič lažjega. Jutri mi sledite in boste videli.« Kaj bi na koncu dneva vesoljci sklepali o Bogu, potem ko so vas cel dan opazovali? Upam, da bi ugotovili, da je potrpežljiv in blag; ni ljubosumen; se ne da razdražiti, ne išče samega sebe (prim. 1 Kor 13). To je véliki namen in smisel telesa – da vsako sekundo dneva razodeva svet Boga.

V zadnjem času sem začela uživati ob naslednji misli: veliko ljudi je ateistov, ker pravijo, da Bog ne more obstajati, če je v svetu toliko bolečine in trpljenja. Ali ne bi bilo neverjetno, če bi kristjani živeli poročni pomen telesa (se pravi, da bi nenehno iz sebe delali dar za druge) tako izrazito, da bi drugi sklepali, da Bog mora obstajati, če vidijo toliko dobrote, ljubezni in podarjanja? Ko telo postane teologija, postane očitno znamenje in priča, da je »božja ljubezen izlita v naša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan« (prim. Rim 5,5).

Zakramentalni pogled

Teologija telesa je brez dvoma globoko vplivala na moje življenje. Spremenila je moj pogled na svet od tega, da je treba snovni svet zgolj prenašati, do tega, da prav ta razodeva Boga. Mogoče za vas to niti ni tako pretresljivo, zame

pa je pomenilo Kopernikovo revolucijo. Središče mojega vesolja je bil *duhovni* obstoj, nenehen poskus izkusiti Boga ločeno od fizičnega sveta. Teologija telesa je takšen pri-stop postavila na laž in ga nadomestila z *zakramentalnim* obstojem – tako da razodevanje Boga odkriva *po* vidnem svetu, ne pa ločeno od njega. Namesto da bi se zato, da bi postala sveta, oddaljila od materialnega sveta (ideal bi bil samostan v Skalnem gorovju z nenehno adoracijo), mi je ves svet postal katedrala – kraj, kjer lahko srečam Boga.

Ena najzanimivejših točk, kjer se je ta preobrat zgodil, je bilo moje doživljanje argentinskega tanga. Že več kot deset let ga plešem, da dam duška svoji umetniški in kulturni plati. Kot goreči katoličanki mi to ni bilo vedno lahko, saj se argentinski tango lahko pleše blizu, *zelo* blizu. (Koga bo to mogoče pohujšalo, še posebej, če gledamo skozi oči teologije telesa.) Pogosto je tango predstavljen z veliko strasti in intimnosti. Vendar pa v njem obstaja tudi skrita, zakramentalna plat.

Kadar se ga pleše v vsej njegovi lepoti in umetnosti, lahko na viden način izraža poročni pomen telesa. Med plesom para se moški podarja ženski, ona pa njemu in nenadoma ne plešeta več kot dva, ampak kot eden. Pred svojimi očmi vidimo zedinjenje in občestvo, dva in enega, dajanje in sprejemanje. Moški in ženska postaneta vidno znamenje podarjajoče se združitve med Kristusom in vsakim izmed nas.

Takšen pristop sem poimenovala »zakramentalni pogled« – želja, da bi po vidnem videli nevidno. Nobeno področje mi v tem ne pomeni večjega izziva, kot je slečeno ali pomanjkljivo pokrito človeško telo. To je bil zame vedno vzrok pohujšanja in nelagodja. Zakaj? Ker sem videla le gole dele telesa. Nikoli nisem zmogla videti preko fizične razsežnosti. Ko pa je teologija telesa spreobrnila moj razum in pogled, sem začela človeško telo, tudi golega, videti kot izraz osebe, ki je ustvarjena, da iz sebe naredi dar za druge.

ga. Ženske prsi sem lahko videla (upam, da s tem koga ne užalim) kot simbol hranjenja, življenja in izobilja.

Prosim, ne razumite me narobe. Ne zagovarjam nedostojnega oblačenja ali družbene golote. Pravim le, da ko vidim nedostojno oblečeno žensko, me to ne oddalji od Boga, temveč to uporabim kot priložnost, da svojo misel preusmerim nazaj k njemu: zahvalim se mu za prsi, ki so božje znamenje življenja in hrane, pa čeprav pri tem skušam drugim pomagati, da bi razumeli svetost telesa in potrebo po primernih obleki.

Pred kratkim sem se naročila na masažo in ko sem vstopila, je imela »obilna« receptorica oblečeno majčko z namnicami in globokim dekoltejem. V preteklosti bi me to razburilo in bila bi ogorčena zaradi njene neprimerne obleke (Ali res ne razume ...?) Takrat pa sem po masaži stopila do nadrejene osebe in preprosto rekla: »Mislim, da so ženske prsi nekaj lepega, vendar to ni prva stvar, ki bi jo pričakovala pred svojimi očmi, kadar stopim v profesionalno okolje.« Konec pogovora. Upam, da sem ohranila dostojanstvo receptorke in njenega telesa, hkrati pa posredovala sporočilo o potrebi po primernejši obleki.

To spreobrnjenje srca in pogleda je preoblikovalo tudi moja srečanja z golim telesom v umetnosti. Ko sem obiskala znameniti muzej Prado v Madridu v Španiji, sem skušala gola telesa dojemati kot božje umetnine, ki so upodobljene v svoji mehkobi in oblinah, močatosti in moči. Ko sem se trudila, da bi na človeško telo gledala z zakramentalnim pogledom, sem prenehala biti obsojajoča in užaljena in sem pridobila bolj molitveno in razmišljujočo držo.

Bog je ljubimec in odrešenje ima poročni značaj

Zanimivo je, da ob negovanju zakramentalnega pogleda obstaja tudi nasprotna plat: nova občutljivost za oseb-

no cenzuro. Če je moje čute ustvaril Bog, da bi me vodili k njemu, potem moram vse, kar gledam, poslušam, vidim in berem, vrednotiti po tem merilu. Filmi, televizija, popularna glasba in moda so pogosto zelo daleč od tega, da bi opravili preizkus.

In spet se zazdi misel s samostanom zelo privlačna, vendar me je teologija telesa popeljala na drugačno pot: samostan sem pripeljala k sebi.

Že dve leti neznansko zadovoljno živim brez televizorja v svojem domu. Po navadi gledam samo filme, v katerih ni nasilja ali opolzkih prizorov, poslušam predvsem sodobno krščansko glasbo in uživam v tem, da se oblačim ženstveno, a dostojno. Rezultat tega je, da so moji čuti dejavni, živi in svobodni – svobodni, da sprejemajo zunanje dražljaje, ne da bi klonila ali pa nenehno izločala vse, kar uničuje zakramentalno občutljivost.

Seveda ne živim v zakramentalnem mehurčku: še vedno slišim vulgaren jezik, se srečujem z neporočenimi pari, ki živijo skupaj, s homoseksualci, v telovadnici poslušam hip-hop glasbo, vidim plakate, naslovnice revij in oglase za nogometne tekme, ki telo popredmetijo. Vendar je to prej izjema kot pravilo in nenehen opomnik, da delam, molim in gojim sočutje do kulture, ki še ni odkrila osvobajajočega sporočila teologije telesa, resničnega pomena telesa ali zakramentalnega pogleda na svet.

Medtem ko Sveti Duh zares marljivo dela na tem, da preoblikuje moje vsakodnevno srečevanje s fizičnim svetom, tudi moje duhovno življenje ni zanemarjeno. Pred desetimi leti bi mogoče nekaj blebetala o obrambi resnične Kristusove navzočnosti v evharistiji. Danes bi za to tudi umrla.

Zanimivo, kako se vse vrača k telesu. Evharistija je zakramentalna navzočnost Kristusovega telesa na zemlji; je njegov popoln in nepovraten dar samega sebe. Janez Pavel II. pravi: »Dar, ki ga Bog daje človeku v Kristusu, je 'popoln'

oziroma 'radikalen' dar ... je v nekem smislu 'vse', kar je Bog 'lahko' dal človeku od samega sebe, če upoštevamo omejene zmožnosti človeka kot ustvarjenega bitja.« Nikoli se ne naveličam branja te misli in meditiranja ob njej. Predstavljajte si ... Bog, vsemogočni Bog, je dal vse, kar je lahko dal od samega sebe, nam, upoštevajoč našo omejeno zmožnost.

Daje se nam na križu in še posebej v evharistiji. Pri vsaki maši Bog postane kruh, da bi tako lahko »ostal z nami« in se z nami združil kot Ljubimec s svojo ljubljeno.

Še enkrat, pozabite na starca v oblakih in goloba! Bog je Ljubimec. Je ženin, ki daje popoln dar samega sebe svoji nevesti, to je *meni*. »Velika skrivnost« je to, da sem povabljen, da postanem eno z Bogom na način, ki presega zakonsko združitev. Kako je to pretreslo moj svet! Še posebej zaradi globoke rane, ki sem jo izkusila po razpadu zakona, je bila razsežnost neveste v moji ženski identiteti popolnoma porušena.

Medtem ko sem Boga lahko sprejemala kot Gospoda, Učitelja in Odrešenika, mi ni nikoli prišlo na misel, da bi bil lahko moj Ženin. To je bilo samo za redovnike in ultra svete mistike. Vendar nas Janez Pavel II. v svojem premišljevanju o odlomku Pismo Efežanom 5 spominja, da je Kristusov dar samega sebe ravno poročni dar, namenjen vsaki osebi: »Sveti Pavel tako pokaže ... kako 'Odrešenik' razodeva, da je njegova *odrešujoča ljubezen*, ki obstaja v njegovi podaritvi sebe za Cerkev, obenem *zakonska ljubezen*, s katero se poroči s Cerkvijo in jo naredi za svoje telo« (TOB 95:7; avdienca 22. septembra 1982).

Še danes mi ostaja skrivnost – hkrati pa neovrgljiva resnica –, da me je Bog povabil v ta zakonski odnos s seboj prav po bolečini in trpljenju. Po svoji milosti (čeprav takrat tega nisem tako občutila!) je Bog uporabil bolečino in izgubo, da bi me osvobodil od stvari, ki sem se jih tesno oklepala kot pomembnejših od njega, med katerimi so po-

membno mesto zavzemale tudi romantične zveze. V tem procesu je v meni ustvaril prostor, kjer sem lahko živela razsežnost neveste in v katerem se je lahko izvršila »sveta združitev« – prejem evharistije. Moje telo je pridobilo razsežnost, ki si je prej nisem mogla niti predstavljati. Postalo je prostor najgloblje združitve, ki se lahko zgodi med dvema osebama – združitve v eno telo, le da je bila ta združitev med Bogom in mano.

Ko je Bog te resnice postopoma vtisnil v moje celotno bitje (in ne samo moj razum), sem ugotovila, da je moje dotedanje razumevanje vere in odrešenja strašansko pomanjkljivo. Na odrešenje sem vedno gledala kot na nekaj »varnega« oziroma »rešenega« – pred peklenskim ognjem, pred božjo kaznijo. Čeprav je ta vidik gotovo resničen, nam pove samo pol resnice (neverjetno, koliko pol-resnic sem živela, ne da bi to sploh vedela!). Res smo odrešeni greha, vendar smo odrešeni tudi za poročno združitev z Bogom. Odrešenje ni samo rešilni dogodek, temveč je poročni dogodek!

Ko ta stvarnost pronica v vsak košček DNA v mojih kromosomih, se moja celotna zgodovina od spočetja do večnosti strne v drzno resnico: od svojega spočetja dalje sem bila ustvarjena za poročno združitev z Bogom; v tem trenutku svoje zgodovine sem ustvarjena za poročno združitev z Bogom; po milosti in sodelovanju svoje svobodne volje sem ustvarjena za poročno združitev z Bogom za vso večnost – s telesom in duhom.

Na srečo je moj platonistični pogled na svet in telo minil! Hvaležna sem, da Bog ni dopustil, da bi vse življenje živela samo napol. In hvala Bogu za papeža Janeza Pavla II., ki je spremenil moje razumevanje telesa iz nekakšnega poljubnega »dodatka« v najdragocenejšo fizično stvarnost – zakramentalno znamenje božje navzočnosti tukaj na zemlji.

Kot pravi Koncilski odlok *Gaudium et spes*: »Človek ... ne more najti samega sebe razen v odkritosrčni daritvi

samega sebe« (C 24). Na to pravim: »Amen« in hvala tebi Bog, za to telo, kajti brez njega ne bi nikoli polno odkrila sebe in svoje poklicanosti, da odražam troedinega Boga.

Katrina J. Zeno je koordinatorica za publikacije v Centru za teologijo telesa in kulturo v škofiji Phoenix v ZDA. Je tudi avtorica knjig Every Woman's Journey (Pot vsake ženske), ki je premišljevanje o ženski identiteti v luči teologije telesa, ter The Body Reveals God: A guided Study of Pope John Paul II's Theology of the Body (Telo razodeva Boga: priročnik za študij teologije telesa Janeza Pavla II.). Poleg tega je soustanoviteljica organizacije The Women of the Third Millenium (Ženske tretjega tisočletja), v okviru katere po različnih državah predava o teologiji telesa in katoliški duhovnosti. Skupaj s Christopherjem Westom je sourednica in soavtorica pri zbirki brošur o teologiji telesa v založbi Acension Press. Večkrat je bila gostja v znanih oddajah na katoliških televizijskih programih v ZDA. Diplomirala je iz teologije na Frančiškanski univerzi v Steubenvillu ter je srečna mati sina Michaela. Njena spletna stran ima naslov: www.wttm.org.

osvobaja. Z drugimi besedami, izkusimo tisto, kar je spolna revolucija obljubljala, pa ni mogla dati – resnično spolno osvoboditev.

